



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. II. Quid requitatur & sufficiat ad Theologicam probabilitatem
opinionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

Vnusquisque facit licitè id, quod vel ex intrinsecis principiis, vel ob aliorum auctoritatem iudicat probabilius licere, etiam si oppositum etiam sit probabile: sed ego hîc & nunc iudico ex intrinsecis principiis &c. Licitum esse comedere carnes suillas: ergo hîc & nunc licet mihi comedere carnes suillas. Major est evidens, tum ob rationes allatas, tum ob dicenda paulò post, circa opinionis probabilis usum, ubi hæc reflexio magis explicabitur. Minor est etiam evidens, quia cadit supra propriam experientiam.

242. Objicitur 2. Ex nostra conclusione sequitur, nunquam peccari cum defectu plenæ deliberationis, seu semideliberatè: hoc autem est contra omnes Theologos, excusantes multa à peccatis mortalibus propter semideliberationem, & tamen volentes committi peccata venialia. Sequela verò probatur. Nam ubi habetur evidentia metaphysica, est plena deliberatio. atqui per nos semper habetur evidentia metaphysica: ergo & plena deliberatio. R. Nullum dari actum moralem, qui non sit plenè deliberatus in ordine ad aliquod prædicatum objecti, ut etiam notavit Card. Pallavicinus: *libello de fide* n. 129. omnis enim cognitio repræsentans unum confusè, repræsentat aliud clarè. Quando ergo fit peccatum veniale ex defectu plenæ deliberationis, hoc inde est, quia *inhonestas* ut sic repræsentatur evidenter, non item gradus inhonestatis. Quidam RR. ajunt, hanc semiplenam deliberationem provenire ex eo, quod vehementia passionis impedit efficaciam evidentiarum. Sed hæc Responsio non placet, quia passio non aliter potest impedire evidentiam de malitia gravi, ut peccatum subsequens non sit grave, nisi omnino impediendo evidentiam de malitia gravi, & relinquendo evidentiam de malitia non gravi.

CONTROVERSIA II.

Quid requiratur & sufficiat ad Theologicam Probabilitatem opinionis.

243. Dicendum est, ad probabilitatem opinionis practicæ, requiri fundamentum positivum magni momenti, non tantum consideratum secundum se, sed etiam respectivè, ita ut adhuc virum doctum & prudentem ac timoratum movere possit, non obstantibus motivis contrariis defacto occurrentibus. Probatur à paritate. Hæretici formales habent sæpe motivum aliquod sui erroris, quod secundum se solum spectatum, quandoque esset magni momenti; quia tamen fundamentis contrariis, altiore principio, divinâ videlicet revelatione nixis, penitus enervantur, ut nullius prudentis assensum mereantur, ideo opinio hæretica vocatur simpliciter improbabilis. Simile quid contingere posset in materia morali.

244. Hinc colligitur, fieri posse, ut aliqua opinio ex probabili evadat improbabilis, si

nimirum de novo aperiuntur fundamenta contraria tam ponderosa & vrgentia, solutionesque fundamenti oppositi tam solidae, ut omnem vim obtinendi prudentem assensum amittant.

245. Advertunt insuper rectè DD. non tolli probabilitatem opinionis apud eum, cui occurrit ratio in contrarium, quam ipse dissolvere non possit: prudenter enim cogitare potest, ab alio eam esse dissolvendam. Secus esset, si tibi aliqua probatio evidens esset, tunc enim in contrarium aliorum auctoritas tibi non suffragaretur, quia evidenter scires eos errare, nec penetrare tuam probationem. Verum in quaestionibus moralibus hoc vix contingit.

246. Quæritur 1. Vnde constare possit, motivum assentiendi esse tanti momenti, ut prudentem possit movere ad assensum. R. In casibus particularibus hoc facilius deprehendi potest, quam ut in genere possit definiri. Communiter tamen & rectè dicitur, tunc esse ejusmodi, quando majore vi pollet, quam illa motiva, quæ plerumque cum falsitate conjunguntur.

247. Quæritur 2. An, & quando unus Doctoris auctoritas faciat sententiam probabilem. Respondetur primò. Potest unus Doctor sententiam aliquam facere probabilem, ut habet communis sententia. Ratio est, quia si habet debitas qualitates (de quibus mox) tunc quilibet sequens opinionem improbabilem, agit ex animi levitate: ergo opinio talis doctoris non est improbabilis. Respondetur 2. Hujusmodi Doctor debet communiter in alijs doctrinis habere iudicium sanum, hoc est, non debet affectare aut facile amplecti sententias paradoxas & novas, nec debet ad suam singularem opinionem induci aliquo extrinseco emolumento, vel ex aliqua tentatione. Debet item niti tali fundamento, quod non fuerit pridem ab alijs perspectum, & ab æquè doctis tanquam improbabile rejectum. Debet insuper esse homo verax & Zelosus, hoc est desiderans, ut actiones humanæ sint conformes legibus. Debet denique habere satis universalem notitiam questionum practicarum. Respondetur 3. Si unus doctor probatæ vitæ & doctrinæ, aliquid asserat novi, de quo hucusque alij nec pro nec contra quicquam statuerunt, reddit opinionem suam aliquam probabilem, & ipse quoque Doctor eam sequi potest. Idem dicendum, si illa materia à paucis tacta sit, & eorum rationes Doctor solvat, novamque rationem asserat alijs intactam, cui idem Doctor multum fidat. Respondetur 4. Si materia fuit communiter à pluribus disputata, & ab unus omnium sensus, tunc ut Doctor singularem oppositum probabile reddat, debet niti ratione novâ validâ, & propemodum convincente intellectu. Ratio est, quia nisi talem rationem asserat, potius decet suam novam opinionem habere suspectam, quam ut alijs omnibus præferat. Nam sensus communis in re morali loquitur.

ge plus valere debet apud prudentem, quam ratio mediocriter probabilis. Quod autem vnius Doctoris ponderosa ratio possit novae opinioni probabilitatem asserere, negari non potest, cum hac ratione in Scholas introducta sint novae opiniones quamplures, & nunc passim receptae & approbate, ut notavit Joannes Sanchez *disput. selecti. 44. n. 62.* & Castro Palao d. 2. p. 1. n. 3.

248. Observandum tamen est, non sufficere si in aliquo Compendio legas sententiam, quae sit contra communem doctrinam: constat enim huiusmodi compendia corruptissimè, & cum magno praedjudicio fieri eorum authorum, quorum doctrinam profitentur, ac saepe gravissimis erroribus scaterere, nec à minùs doctis legi posse sine periculo graviter aberrandi, eò quod Compendiatores brevitate affectantes, saepe truncate referant opiniones Doctorum, omittis quibusdam exceptionibus aut limitationibus, quae si adderentur, alium omnino sensum efficerent.

249. Quæritur 3. Quanam opinio dicatur Tutta, aut Tutior. Respondeo primò. Si loquamur de opinione tuta in praxi, ad evitandum peccatum formale, hoc est offensam Dei, tunc omnis illa opinio est tuta, quæ est munita illà probabilitate, quam possum in tali materia licitè sequi: quanam autem illa sit, partim jam dictum est, partim dicetur Controv. sequente. Vnde in hoc sensu non satis scholasticè aliqui loquuntur, dicentes, hanc vel illam opinionem esse quidem probabilem, sed oppositam esse tutiorem. Quod si verò loquamur in ordine ad vitandum etiam materiale peccatum, tunc equidem clarum est, vnam opinionem esse alterà tutiorem, utique enim tutior est sententia asserens licere pro collatione sumere tantum sex uncias, quam quæ concedit decem? tutior, inquam, ad non violandum, ne materia: licet quidem, jejunium. Respondetur secundò. Si sermo sit de majore securitate in evitando aliquo incommodo consequente (etiamsi de praesenti non committatur peccatum) tunc etiam certum est, vnam opinionem posse esse alià tutiorem: v. g. est sententia, quod attritio cum Sacramento sufficiat ad justificationem, & est alia opinio quod requiratur contritio. jam si fingamus priorem esse falsam, tunc licet eam sequendo non peccem, neque tamen etiam consequar justificationem, & si sine contritione morerer, damnerer propter peccata mortalia commissa, nec per Sacramentum nec per contritionem deleta. Aliud exemplum est in absolutione Sacramentali, cum his solis verbis: *absolvo te.* est enim tutior opinio requirens insuper hæc verba: *à peccatis tuis.* item, tutior est sententia negans te consequi fructum sacrificij, sub quo longo tempore confiteris.

250. Observandum hic denique est, & distinguendum inter probabilitatem de usu valido, & probabilitatem de usu licito: neque enim ex priore licet inferre posteriorem. v. g. est speculative probabile, quod cerevisia & aqua rosea sit

materia valida Baptismi, & tamen nullo modo est probabile, quod liceat uti huiusmodi materiâ dubiâ, relicta certâ, quando hæc haberi potest. Hæc pro instituti mei ratione brevissimè dicta sunt. ea copiosius tractanda Moralists relinquo.

CONTROVERSIA III.

Vtrum liceat sequi opinionem Probabilem relicta probabiliore.

251. Notandum 1. Posse me circa objectum probabile dupliciter versari: primò per assensum opinativum & directum, quo ex motivis probabilibus infero & concludo, rem ita esse, licet cum formidine oppositi: secundò per actum quasi reflexum supra ipsam probabilitatem objecti, & est actus, quo judico, hoc esse probabile, & subitare motivo tanti momenti, ut possit virum prudentem movere ad assensum.

252. Notandum 2. Judicium de probabilitate objecti posse existere in me, etiamsi objecto ipsi, quod dicitur esse probabile, nullo modo directè & opinativè assentiar. Paret: assensus enim opinativus est liber, procedens ab imperio voluntatis: ergo etiamsi reflexè cognoscam aliquid habere sufficientia motiva probabilitatis, non propterea necessariò mihi impero assensum probabilem & obnoxium errori.

253. Notandum 3. Hactenus apud omnes indubitatum fuisse, posse eidem intellectui simul & semel duas opiniones contrarias ambas probabiles videri, & posse aliquem, dum vni adheret, oppositam probabilem judicare; indubitatum similiter fuit, posse intellectum ex imperio flecti, ut assentiar illi opinioni, quæ illi minùs probabilis apparet relicta illâ, quæ apparet probabilior. Verum hæc & plura alia nunc ab vno alteròve Recentiore in controversiam vocata sunt: quorum rationibus, cum essent recentissimæ, anno 1649. satisfacere conatus sum eo modo quo deinceps referam.

§. I.

Vtrum eidem Intellectui possit simul & semel apparere probabilis utraque pars contradictionis.

254. Negativam tenet Card. Pallavicinus, imprimis in libello de actibus humanis à n. 114. deinde in suo opere de eadem materiâ *disp. 8. q. 6. a. 4.* Contra quem

DICO, standum esse communi omnium aliorum judicio, & experientiæ manifestæ, quæ simul oppositas opiniones probabiles judicamus, tunc, quando neutri præ altera præbemus assensum, sed suspendimus, & deliberamus, cuinam velimus assensum præbere, sicut cum deliberamus, quodnam ex duobus bonis oppositis eligere velimus. Probabitur Conclusio à fortiori ex

A 2

infra